

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Leto XXXII.

Celovec, 9. velikega srpana 1913.

Št. 32.

Spomini ob desetletnici papeštva Pija X.

Leto 1913 je zanimivo za svetovno in cerkveno zgodovino. V balkanskih kraljevinah se vršijo važne izpremembe, v kraljestvu božjem na svetu v katoliški Cerkvi se obhajajo sijajni jubileji. Vrh vseh svečanosti obhajamo letos desetletnico papeštva Pija X.

Navadno obhajamo le petindvajsetletni, petdeset- in šestdesetletni spomin na važne dogodke v življenju. V življenju vladarjev pa, predvsem cerkvenega vladarja je zasedenje prestola toliko važen trenutek, da je krajša doba že spomina vredna — ker je napolnjena z najzanimivejšimi dogodki — veselimi in žalostnimi. Deset let je minulo dne 4. avgusta, odkar je zasedel Petrov prestol mož, ki je katoliškemu — posebno priprostemu ljudstvu drag po svojem rojstvu, srcu in delovanju. Pred desetimi leti je bil umrl meseca julija papež Leon XIII., ki je 25 let vladal Cerkev z veliko modrostjo. Od vseh strani širnega sveta so prihajali kardinali v Rim, da volijo novega namestnika Kristusovega. Med njimi je bil tudi patriarh iz Benetk. Ko je prišel v Vatikan, papeško palačo, je bilo tam veliko različnih obrtnikov pri najmarljivejšem delu: zidarji, mizarji, ključavničarji in drugi delavci. Pripravljali so konklave. Tako se namreč imenujejo tisti prostori, kjer se vrši volitev novega papeža. Vsak kardinal sme vzeti v konklave seboj enega duhovnika in enega postrežnika. Biva tam tudi eden spovednik, več zdravnikov, kuharjev in za postrežbo potrebnih oseb. Razun enih se vsa vrata proti ulicam zazidajo, zunanja okna zagrnejo z zavesami. Ko vstopi zadnji kardinal, se edina še odprta vrata zaprejo od zunaj

in znotraj, da nikdo ne more več z zunanjim svetom občevati — ne ustmeno in ne pismeno. Le tako se omogoči, da volijo kardinali brez vsakega tujega vpliva in le po svoji vesti tistega, katerega imajo za najspodobnejšega, ki bode največ mogel storiti za čast božjo in blagor svete Cerkve.

Dne 31. julija 1903. zvečer se je pričela volitev, ko so si kardinali poprej v sikstinski kapeli izprosili pomoč Sv. Duha. Dne 1. avgusta so se vsi volilci udeležili svete maše in sprejeli sveto obhajilo. Potem je stopil vsak kardinal k oltarju, prisegel, da hoče voliti tistega, katerega spozna po svoji vesti za pravega, in je položil volilni listek v kelih na oltarju. Po končani volitvi so se šteli glasovi, — a nobeden izmed voljenih ni imel dvetretjinske večine glasov. Treba je bilo voliti še drugo-, tretje-, četrto-, peto- in šestokrat. Od volitve do volitve pa je dobival patriarh iz Benetk vedno več glasov. Sam je medtem trepetal. Kdor ga je videl tiste dni klečati pred oltarjem — moliti — pretakati solze — je spoznal, kako hudo ga plaši misel na papeško čast. Dne 4. avgusta se je vršila zadnja volitev. Od 62 kardinalov je volilo 53 beneškega kardinala in patriarha. Zdaj je bil pravilno izvoljen za papeža. Takoj so zapustili kardinali svoje sedeže in obstopili novoizvoljenega — preplašenega in do solz ginjenega naslednika Petrovega in ga vprašali: ali potrjuje izvolitev. »Naj se zgodi božja volja,« jim odgovarja, — »kot križ sprejemam izvolitev.« Vprašajo ga tudi po novem imenu. »Imenujte me Pija,« pravi. Potem si obleče belo papeško oblečilo in kardinali se mu klanjajo v znak spoštovanja. Pred Petrovo cerkviijo zbrani in na izid volitve težko čakajoči množici gre naznanjat eden izmed kardinalov: »Veliko veselje vam naznanjam, da imamo papeža v osebi presvetlega kardinala Jožefa Sarto, ki se odzdaj ime-

nuje Pij X.« — »Živio Pij X.« kličejo tisočeri in zvonovi vseh cerkev zazvonijo prvi pozdrav novemu papežu. Neštevilni brzogavi razglašajo njegovo ime širnemu svetu in kardinali se vračajo v svojo domovino — le patriarh Sarto ne more več videti svojih ljubljenih Benetk.

Mladost.

Papežev rojstni kraj je Riese na Benečanskem, kjer se je rodil dne 2. junija 1835. Ta pokrajina je bila do leta 1866. avstrijska in sedanji papež je bil tedaj avstrijski državljani. Njegov oče je imel majhno posestvo in bil tudi občinski sluga, da je ložje preživljal svojo desetčlano družino. Mnogoveč nego vsakdanji kruh je skrbela starega Sarta vzgoja devetero otrok. Priprosto jih je vzgojeval — a strogo krščansko, ker je bil prepričan, da jim priskrbi s tem največjo doto za življenje. Jožef Sarto je obiskoval dvorazredno ljudsko šolo v domačem kraju Riese. Bil je vedno med najboljšimi učenci in se odlikoval po svoji živahnosti, marljivosti, spodobnosti in dobrobrčnosti. Ni čuda, da sta župnik in kaplan prigovarjala očetu Sarto, naj dá sina v gimnazijo v Kastelfranko, ki je pa 5 km — to je nad uro hoda oddaljen od doma. Ker oče vsled svojih skromnih razmer ni mogel plačevati v mestu hrane, je hodil njegov dijak dannadan in štiri leta dolgo ob vsakem vremenu, v mrazu in v vročini iz Riese v Kastelfranko v latinske šole. Kos kruha je dobival vsak dan seboj in pri tem moral vztrajati cel dan. V šoli je bil priljubljen pri sošolcih in učencih. Pozneje je bil sprejet v semenišče v mestu Padova — kjer je dovršil svoje študije in bil v 23. letu posvečen v mašnika. Novo mašo je pel v rojstnem kraju Riese. Mati je doživela veselo rodbinsko svečanost — oče je bil že umrl.

Valo Bratina:

Na stare dni.

Nikjer ni tako neizrečeno pušo kakor ob zgodnji jutranji uri na železniški postaji... Toliko da je premagala medla svetloba nočno temino. Luči so že pogasili, a vendar je še vse zavito v mrzle, sive draperije. Veš, da je zunaj že lepo, svetlo jutro, a tukaj ljudje še vedno niso ljudje, — samo temne, nedoločne sence huškajo križem in se zaletavajo druga ob drugo kakor črni netopirji... Zazdi se, da ne bo ta beli dan nikdar obširil teh temnih, začrnelih prostorov, da ne bo to milo solnce nikdar posijalo preko tega velikanskega poslopja. In silna, neutolažljiva otožnost kane v srce. Človek se začuti zapuščenega, brez svojcev, brez prijateljev in brez znancev — zazdi se mu, da je sam, popolnoma sam na vsem širnem svetu... Hrepeneče želje beže daleč nazaj v prošlost in iščejo tihega, mirnega doma in mehke, božajoče roke... Toda vsak žvižg drdrajoče lokomotive, ki hlasta nepokojna semintja, mu gre skoz mozeg in ga vzdrami iz težkih misli in poveča nestrpnost. Kako dolgo ne pride vlak! Vsaka sekunda je ura... minuta večnost... vlaka ni, vlaka ni...

Tisto jutro po nedelji je bilo. Čakal sem na beljaškem kolodvoru vlaka, ki vozi v Celovec.

Milost božja, kaj sem videl hromih starcev! Ne dveh, ne treh, deset in več. Ta je

prišel s palico, drugi z bergljo, tretji po vseh štirih, četrtega sta dva vodila, petega so nesli trije. Vsi starki, in starki! Moj Bog, kaj jih je bilo! Gledam, gledam, ni ne konca ne kraja... Kam gredo vsi, tako bedni? Poslušam prvi par, a nič ne zvem: kar tiho mimo gre in zre v tla. Poslušam drugi, a ravno isto. Poslušam, gledam tretji par — še manj izvem, ker nič ne govori. Z obrazov le sem bral: trpljenje, tugo...

»Kam greste vsi, trpljenja, muke polni?«

»V bolnišnico! V bolnišnico!«

To je bila otožna pesem starih, sključenih postav — žetev njihovega življenja. Šestdeset let in več so se trudili, so trpeli in sejali, a danes pojejo pesem, najžalostnejšo tega sveta... Včeraj dopoldne so bili še pri maši, popoldne pri litanijah v domači vaški cerkvi, kjer so bili krščeni, kjer so bili poročeni... Sinoči so še spali v svoji rojstni koči, kjer so preživeli svojo mladost, kjer so vzgojili svoje sinove, svoje hčere... sinoči so še enkrat preživeli in prekokali v spomnih vso sladkost in grenkobo, ki jih je doletela pod to streho — a danes zjutraj na vse zgodaj je mladi gospodar napregel voz — in zaplakalo je okoli domačije: »Pustite, pustite naj umrem doma!«

Nič ne pomaga: slabotnih, betežnih starcev ne rabijo nikjer. Mladi gospodar je švrknil z bičem po živini in zadrdralo je dolj po klancu...

»Pustite nas, pustite nas!« je kriknilo vse naokoli.

In zdaj so tu: utrujeni od neprespance noči, od dolge vožnje po trdi cesti, utrujeni od grenkega premišljevanja o preteklosti in bodočnosti. Ah, bodočnosti? Vsi vedo, da jih čaka le še bridko trpljenje in smrt. Vsi vedo, a vendar upajo, upajo še vedno...

Divje, kakor strašna pošast je prihrumel vlak. Vse je spreletelo. Komaj so ga čakali, a vendar so se ga ustrašili. Prenaglo je prišel, še bi počakali: bliže doma so... A vlak jih bo pobral, da bodo šli umirat... Dobro vedo: ne bomo se vrnili, ne bomo... Vsi vedo, a upajo še vedno...

Počasi, s težavo, s strahom se spravijo v vozove — vsi vedo... Teško se je odločiti, a biti mora. Vsak gre v svoj voz, ne gredo skupaj: v drugih vidijo sebe — — —

Tam na koncu je še stara mati. Ah, kako ima vdrte oči! Uboga, uboga reva! Hči jo spravlja v voz, a ona noče. Boji se. Strašne slutnje se vzbudé... Hči priganja s hladno gesto. Poleg nje je mlad gospod in sram jo je, da ima tako revno, kmečko mater. Gospod stoji in nič ne reče in že komaj čaka, da bi bilo kmalu pri kraju.

Mati, mati! Kakšno imaš plačilo za trpljenje, ki si ga prestala, za dobrote, ki si jih delila, za ljubezen, ki jo nosiš v svojem toplém srcu!?

Vlak zažvižga, konduktar vpije... materin pogled je uprt skozi okno... a hčere ni več, ne gospoda.

Mati, ah, uboga mati, to je povračilo!

Vlak vihra že z belo grivo, a mati ne prestopa gleda... gleda... Ah, oči, ne glejte vame!

Duhovnik, škof in kardinal.

Novoposvečeni Jožef Sarto je kaplanoval v Tomboli in z mladeniško navdušenostjo izvrševal svoj vzvišen poklic. Prepričevalno je oznanoval božjo besedo — vse ga je rado poslušalo in ljubilo. Ta vez je ostala nerazrušljiva. Ko je bil Sarto že škof, se je slučajno sešel z več možmi iz župnije Tombolo na padovanskem kolodvoru. Ko župljani ugledajo svojega nekdanjega kaplana, ga oddaleč pozdravljajo z radostnim vzklikom: »Gospod Zepi — gospod Zepi.« Vstopil je z njimi v železniški voz tretjega razreda, da bi mogel biti dalje v njih družbi.

Radi velike marljivosti v dušnem pastirstvu je postal kaplan Sarto kmalu župnik v Salzani. Tako dobro je pastiroval v Salzani, da se je njegov škof čudil izvanrednim njegovim uspehom in ga imenoval vzglednega dušnega pastirja. V radodarnosti ni poznal nobenih mej. Razdelil je ves svoj denar in nekikrat prezrl zadnji obrok za plačevanje davkov. Da se izogne dražbenim neprijetnostim, je zastavil svoj častni prstan, katerega je smel nositi kot župnik. Njegova drvnica je izginila prej nego zima — ker so se je smeli posluževati tudi župnijski ubožci. Ker radodarni župnik ni imel ne denarja in ne drv, je večkrat zamrzoval. Škof je bil že dalje časa pozoren na salzanskega župnika ter je čednostnega moža imenoval svojim korarjem. Na tem mestu je mogel Sarto kazati in rabiti veliko svojo učenost.

Nepričakovano je dobil nekega dne lastnoročno pismo papeževo, v katerem se ga imenuje škofom v Mantovi, v tistem mestu, katero je nam Avstrijcem znano po junaški smrti Andrej Hoferjevi. V mantovanski škofiji je bilo versko življenje popolnoma zanemarjeno. Sarto je napenjal vse moči, da vzbudi v škofiji novo življenje. Treba je bilo dobrih duhovnikov. Novi škof je vodil sam duhovno semenišče, nadzoroval pouk, spodbujal dijake k pridnosti in čednosti, poučeval jih tudi sam in pristostvoval njih izpitom. Pogostokrat je obiskoval župnije, da spozna v njih versko življenje. Kjerkoli je našel nered, ga je odstranil in ljudstvo in duhovnike opominjal, da naj izpolnujejo vestno svoje dolžnosti.

Čez nekaj let je postal mantovanski škof v Benetkah patriarh in kardinal, kjer je pastiroval z isto vnemo kakor poprej v Mantovi. Za časa svojega imenovanja mantovanskim škofom je povedal svojim sestram, da bode kot škof jednako priprosto živel kakor doslej, da mu zdaj nič manj in nič več ne postavljajo na mizo kakor poprej. Tako priprosto je živel tudi v Benetkah. Radodaren je bil do skrajnosti in je vse razdelil, kar je imel. Sestre večkrat niso imele toliko denarja, da bi mogle nakupiti za pojedino potrebnih reči.

Sarto je svojo mater iskreno ljubil in jo do njene smrti jako spoštoval. Redkokdaj jo je mogel obiskati radi obilnih pastirskih opravkov. Nepričakovano jo nekikrat obišče v Riese. Srečna mati vpraša takoj, kako dolgo se bode mudil pri njej. »Cel mesec« — odgovori sin. Nepopisljivo je bilo njeno veselje, dokler se ni spomnila, da je ta dan zadnji v mesecu — zadnji april. V dveh dneh je moral Jožef res že zopet odhajati. Obiskal jo je še kot kardinal iz Benetk. Kmalu po njegovem imenovanju kardinalom je blaga mati umrla. Na grob ji je postavil spomenik z napisom: »Margareta Sanson, zgladna žena, skrbna gospodinja, neprecenljiva mati, vdova po dne 4. majnika 1852 umrlem možu Janezu Sarto, je umrla dne 2. svečana 1894 v 81. letu po žalostnih in veselih dogodkih, katere je prenašala vdano in potrpežljivo. Vzgojila je krščansko devetero otrok. Za večni mir ljubih staršev molijo kardinal Jožef Sarto z bratom in sestrami.« Kakšna ljubezen do matere, kakšno spoštovanje se razodeva v teh vrsticah. Da bi se mogel napraviti po pravici vsaki slovenski materi

na nagrobni križ napis, da je vesele in žalostne dogodke v življenju prenašala vdano v božjo voljo, da je vzgojila vse svoje otroke krščansko.

Kot papež je Pij X. 258. naslednik Petrov. Kardinali so ga volili papežem s trdnim prepričanjem, da bode on kot namestnik Kristusov pospeševal čast božjo in blagor svojih vernikov. To je tudi sam želel in pri tem nikakor ni zaupal v svojo moč in učenost — marveč v pomoč božjo in milost Svetega Duha.

Dne 4. oktobra 1903 je naznanil katoliškemu svetu v okrožnici načrt bodočega delovanja. V okrožnici piše: »Ko začnem svoje delo, vam naznanjam, da nimam drugega načrta, nego prenoviti vse v Kristusu.« Kot papež si je stavil nalogo, da pospešuje med človeštvom vero in krščansko življenje. Središče krščanske vere in krščanskega življenja pa je sveto Rešnje Telo. Večkratno sveto obhajilo oživlja vero in pospešuje nravno življenje. Zanemarjanje svetih zakramentov pa je znak in vzrok slabe vere in slabega vedenja. To Pij dobro vé in je izdal decembra 1905. velevažne določbe z ozirom na večkratno sveto obhajilo. On opominja, da Kristus in Cerkev priporočata večkratno sveto obhajilo, da so kristjani v prejšnjih, posebno prvih stoletjih pogostokrat pristopali k mizi Gospodovi. V okrožnici prosi sv. Oče, da bi verniki, ki so v stanu milosti božje, sprejemali sveto obhajilo vsak dan. To je namreč najboljšo sredstvo zoper smrtni greh. Za šolsko mladino je izdal poseben odlok, da se naj pripravljajo otroci za prvo sveto obhajilo že v sedmem letu in je potem — ako mogoče — vsak dan sprejemajo. Tudi bolnikom je dovolil, da smejo po nasvetu svojih spovednikov sprejemati v daljši bolezni sveto obhajilo dvakrat mesečno, tudi v slučaju, da ne morejo ostati tešči. Da bi čist ohranil po Kristusu Cerkvi izročeni zaklad svete vere, se je uprl Pij X. novim krivovercem, takoimenovanim modernistom, in jih je v posebni okrožnici uspešno zavrnil.

Toliko je že storil Pij X. tekom desetih let svojega papeštva. Zato ga katoliško ljudstvo ljubi in spoštuje in mu vošči še mnogo — mnogo let!

Katoliški shod v Ljubljani.

(Pojasnila.)

1. Slovenska krščansko-socialna zveza opozarja še enkrat, da priredi za koroške Slovence poseben vlak, ki se odpelje iz Celovca dne 23. avgusta popoldne ob dveh, ki se ustavi v Otočah popoldne ob 5. uri (radi romanja na Brezje, kjer bomo prenočili), ki se odpelje iz Otoč dne 24. avgusta ob 7. uri zjutraj in pride v Ljubljano okoli 8 ure. Ta posebni vlak vozi nazaj v noči od 24. na 25. avgusta po polnoči ob 12. uri 45 minut in se vrne nazaj v Celovec dne 25. avgusta ob 4. uri 54 minut zjutraj.

2. Vsak, ki se prikladi pri Zvezi za posebni vlak, mora se tudi vrniti nazaj s posebnim vlakom; če hoče kdo torej ostati še dalj časa v Ljubljani, mora sam plačati celo vožnjo nazaj z navadnim vlakom; kajti ugodnosti na železnici veljajo izključno le za posebni vlak.

3. Zveza mora za vsakega udeleženca plačati železnici vožnjo za tja in nazaj, ali se kdo vrne s posebnim vlakom ali ne; zato tudi ne more nobenemu povrniti stroške, če se kdo ne vrne s posebnim vlakom.

4. Glavna prireditelj katoliškega shoda v Ljubljani bode v nedeljo. — V dnevih 25., 26. in 27. avgusta se vrši glavno delo v odsekih, kar pa ni za širše kroge in naše ljudstvo bi se v onih dnevih naravnost dolgočasilo; zato se vrača naše ljudstvo že v nedeljo o polnoči.

5. Najtežavnejše vprašanje pa je v onih dnevih prenočišče v Ljubljani. Zato nam je glavni odbor v Ljubljani izrečno javil, da ni mogoče preskrbeti vsem prenočiščem; le posameznim osebam, ki bodo so-

delovale v odsekih, se bodo preskrbela prenočišča; zato in edino le zato je koroški pripravljalni odbor sklenil, da se vrnemo Korošci že v noči s posebnim vlakom.

6. Tisti pa, ki vendar hočejo ostati v Ljubljani, naj se vendar peljejo z nami s posebnim vlakom in naj žrtvujejo stroške za vožnjo nazaj; če želijo, jih bode Zveza v Ljubljani priglasila za prenočišče.

7. Vsi, ki so že vplačali kak znesek v Ljubljani, bodisi za vstopnino ali kosilo ali prenočišče — naj to natanko sporoče Zvezi, za koga in za kaj se je že vplačalo, da zamore Zveza obračunati s pripravljalnim odborom v Ljubljani.

8. Prosimo torej vse č. gg. poverjenike, župne urade, da se zavzamejo vsi za skupni vlak, ki ga priredi Zveza in da se posamezne akcije vsaj večinoma opuste — le če bomo skupno prišli v Ljubljano, bo nastop Korošcev impozanten; sicer se pa lahko cela akcija in tudi posebni vlak ponesreči.

9. Ker moramo definitivno naročiti posebni vlak in javiti število udeležencev do 12. avgusta železnici, prosimo, da nam nemudoma javijo število udeležencev. Le tisti, ki je vplačal denar Zvezi, velja kot pri-glašen.

10. Še enkrat javimo, da veljajo za Koroško le pojasnila, ki jih je objavil »Mir« v zadnji 31. številki dne 2. avgusta in današnja. — S tem so tudi pojasnjena vsa vprašanja, ki so jih stavili posamezniki na Slovensko krščansko socialno zvezo.

Einspieler, „Mir“ in mi.

Prejeli smo sledeči dopis in ga objavljamo v spodbudo:

Po celem Korotanu slavimo letos stoletnico Einspielerjevega rojstva, slavimo spomin moža, kateri nas je prvi klical iz stoletnega spanja na dan ter nas bodril, učil in navduševal za narod slovenski in besedo materino. Prav je, da se slavi mož, ki je stal v viharju trdno kot zidi grada na braniku za slovenske svetinje: vero, dom, cesarja. Vendar s tem, da slavimo njegov spomin z zborovanji, slavnostnimi govori, petjem in živio-klici, še nismo izpolnili cele dolžnosti, kajti zborovanja se morajo vršiti le na gotovih krajih in ob gotovem času, slavnostni govori in petje se rado posluša, a ko je beseda izgovorjena, pesem izpeta, ostane samo spomin. Ne zabimo, da je bil ustanovil Einspieler koroškim Slovincem »Mir«, ki naj bi bil i njemu i nam glavno orožje proti sovražnikom. Einspieler je že pred 30 leti znal ceniti moč dobrega časopisja; to je uvidel tudi naš sovražnik. Temu je pričla obilna gromada njegovih časnikov, dnevnikov in tednikov; in pri nas? Edini »Mir«, katerega nam je ustanovil Einspieler, in še ta primaha, kakor nekaj v mirnejših dneh, samo vsako soboto. In če je kje slučajno kak zagrizen nemškutar za poštarja, tedaj priroma šele v ponedeljek. In to naj nam koroškim Slovincem zadostuje, to naj današnjim razmeram odgovarja?

Če nam je res kaj za Einspielerja in za njegove ideale, tedaj bomo praznovali na najlepši način stoletnico njegovega rojstva s tem, če širimo in razširimo njegov list »Mir«. Za kaj imamo izobraževalna, pevška in druga društva? Da jih imamo za paradu? Nikakor ne, ampak za delo za narod. Evo, na delo tedaj! Ali bi ne bilo mogoče, da bi razna društva poverila svojim najdelavnejšim in najboljšim udom bodisi moškega ali ženskega spola nalogo, agitirati za »Mir« in ga razširjati, pobirati naročnino in jo pošiljati upravništvu, vsak v gotovem okrožju? Nadalje naj bi sklenilo vsako društvo, da smejo njegovi udje le v one gostilne zahajati, v katerih je na razpolago »Mir«, in to naj bi se dotičnim gostilničarjem tudi naznanilo.

Prihodnje leto naj bi ne bilo slovenske družine na Koroškem, ki bi ne bila naroč-

Zelo hude

morejo postati za nas včasih tudi male rane, otiski, prišči, tvori, kožne bolečine itd., če jih ne zdravimo posebno skrbno.

Zato je treba rabiti Fellerjev proti vnetju učinkujoči zeliščni esenc-fluid z znamko „Elza-fluid“, ker ta čisti, hladi, desinficira in leči. Naši čitatelji naj bi ga imeli zmiraj doma, ker nikdar ne vemo, če ga ne bomo naglo potrebovali. Tudi kot bolečine odpravljajoče sredstvo pri skrnini itd. se ne

da pogrešati. 12 steklenic pošilja za 5 kron franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 67, Hrvatsko. Tudi Fellerjeve odvajajoče, prebavo pospešujoče kroglice (6 škatljic za 4 krone franko) se lahko obenem naročijo.

nik »Mira« in »Mir« bi lahko začel izhajati v povečani obliki. Tako bi pokazali celemu svetu, prijateljem in sovražnikom, kako zna ceniti teptani in brezpravni Korotan one može, ki so mu pri srcu. Zgodovinar naj pa bi v par letih pisal v svojo knjigo: Ko so praznovali koroški Slovenci leta 1913. stoletnico Einspielerjevega rojstva, očeta koroških Slovencev, je dobil »Mir«, katerega ustanovitelj je bil Einspieler, toliko naročnikov, da od tiste dobe dvakrat na teden izhaja.

Celovski kolodvor — „teater“.

Zakaj neki so že itak napol spufani Celovčani tako drago zidali novo gledališče, ko pa si napravijo tako blizu in lahko »teater«, da je kaj. Na glavnem kolodvoru namreč se odigravajo zlasti v zadnjem času, enodejanke, kadar se le zgleda pri blagajni kak zaveden Slovenec ali Slovenka. Ti prizori trajajo tudi do četrte ure. Vsaj preteklo nedeljo zjutraj dne 3. avgusta 1913, je minilo nekako toliko časa, ko se je našinec hotel voziti s soprogo na luka-matiji v »Žihpolje«. Sit je sicer dotičnik že neumnega prerokanja, ki se mu je že opevano primerilo, pa samo v Celovcu in le radi tega, ker — o greh, zamašite si ušesa — zahteva v slovensčini vozni listek; dobro namreč ve, da sta pred Bogom in pred avstrijskim cesarjem (= postavo) Nemec in Slovenec istovredna, da je lažnik in krivičnik, kdor trdi (čeravno je danes pri buteljnih ta trditev rada doma), da je Slovenec manjvreden. Časi nemškega polbogstva so — minuli, zato smemo zahtevati, da bodo železniške postrežnice na celovškem kolodvoru po sistemu prisiljene postreči tudi slovenskim potnikom, ako zahtevajo v svojem jeziku listek. A, brezštevilnim nemškim vpadalcem (!) v slovenske pokrajine, ki le raznarodujejo in demoralizujejo naš narod pod imenom »napredok« ter donajajo duševni strup mehkeemu slovenskemu ljudstvu, tem upadalcem pa še ni bilo slišati, da bi se bil zadržal vozni listek. Moja pamet mi pravi: »Kdo bi pa imel škodo od tega, ako jaz Slovenec v kraju, kjer se močno slovensko govori, dobim vozni listek na slovensko zahtevo v drug tudi slovenski kraj? To se pa ne stori in ne dela ter se tako nasprotstva postružejo prav po nepotrebnem; kajti naši Slovenci so še dosti značajni, da od najenostavnejših, pravičnih principov odjenjali ne bodo. Slovenec, — slišiš — po vseh pisarnah in uradih, kolikor jih obstoji po vsem Slovenskem, te morajo razumeti slovenski. Branijo se seveda, ker se je od po Slovincih obložene mize vendar težko ločiti. Izgovarjajo se, lažejo, silijo, da, celo podkupujejo figovce, da volijo »tajč« in tako umetno vzdržijo nemštvo med Slovinci. Zato tudi taka važnost, da bi čim več Nemcev nafabricirali pri goljufivem ljudskem štetju!!!! To so zadnje bilke, katerih se ti potapljalci oprijemajo.

Kakor je po slovenskem delu Koroške, tako in še huje je v Celovcu, in tako tudi na celovškem kolodvoru! Branijo se tukaj dati vozni listek, ako se jih zahteva slovenski. Torej tudi žihpoljskemu potniku zadnjič ni šlo bolje izprva, dokler je uradnica ga sodila po njegovi zunanji šibkosti. Na parkratno zahtevo zaloputne okence, da kar šipe zažvenketajo in odide stran!! Potnik potrpežljivo počaka dve, tri minute. Pristopi drug potovalec; uradnica pride in ga vpraša, prvi potnik zopet zahteva »Žihpolje«, drugemu se pa postreže v »Feistritz i. R.« drugi odide, prvi še vedno stoji nepremično pri blagajni in iznova zahteva; ker se je bil dobro naspal, se glasi njegova zahteva prav prijazno: »V Žihpolje, dva listka«. Babišče klepeta zelo veliko in nekaj o policiji (!), našinec ji hoče pokloniti vizitko, pa — žal, nobene nima pri sebi, zato naprej mirno stoji, le vedno ponavljajoč »Žihpolje«. Drugi potniki prihajajo in odhajajo postreženi preko Slovencev — zanj sosalnce blagajniškega dekleta milosti« še ni zasijalo. Večkrat ga ženšče nahruli, izpreminja barvo v obličju, dela se hudo, — pa zakaj? Zato ker Slovenec hoče za svojih 60 vinarjev dva listka v »Žihpolje«. Vedno več ljudi prihaja, čas mineva, a Slovenec ve le, da se hoče peljati v »Žihpolje«. Zdajci

zapoje zvonček, čez par trenutkov se pojavi — »rdeča kapa« (železniški uradnik), najprej v vestibulu capljajoč za strankami, potem v uradu ter stavi neko nerazumno vprašanje, nakar Slovenec ponovi cilj svoje-ga namenjenega potovanja, namreč »Žihpolje, dva listka — prosim!« Prične se besedičenje med uradnico in »rdečekapnikom«, ki je od strani že na pol zbesnelega dekliča bilo tako ostro, da je uradnik — odšel, brez nadaljnega posredovanja. Obveljala je zopet ženska komanda. Čudno! Celovski kolodvor torej stoji v znamenju ženske komande!! No, sedaj je bilo že osem strank s sedemindvajsetimi (!!!) listki postreženih in odpravljenih. Po skoro četrtturnem čakanju se je le našel nekdo, ki je posredoval, da je blagajničarka dala, pravzaprav vrgla (! kakor psu kost!) pred Slovence dva listka, na katerih je potem ta čital »Maria Rain!« Fantje, dekleta, možje in žene, vsi, ki ste Slovenci, prijatelj vas prosi, naberite vendar velik koš najbolj nemških kopriv, da se zbere tako dobri, talentirani in navdušeni igralki na drugem celovškem teatru po trdem trudu gorko zasluženi — venec v pravičnem avstrijskem železniškem ministrstvu! Le vkup vse podatke, naše poslanca pa pozivamo, da ta venec ne pusté oveneti ter poskrbè, da se v tem nepotrebnem »teatru« prav kmalu odigra sklepna predstava, da mine ta nam Slovincem neljuba, a izzvana sezona ter istočasno postane tudi za Slovence — iz dosedanjšega »teatra« zopet — železniški kolodvor.

Vojska na Balkanu.

Vojaki na bojiščih počivajo in čakajo, če se diplomatični zastopniki v Bukarešti ne bodo pobotali. Upanje, da se med balkanskimi državami doseže sporazum, je veliko. Težave delajo le Grki, ki hočejo na vsak način tudi pristan in mesto Kavalo, ker se bojijo, da ne bi Bolgari Kavale tako povzdignili, da bi Solun ne ostal več najvažnejše trgovsko mesto ob Egejskem morju. Sicer pa Grki res nimajo povoda, vztrajati pri svoji trmi, ker so pri svojem prodiranju proti stari bulgarski meji bili tako nepreviđni, da so jih spravili Bulgari v zelo neprijeten in nevaren položaj, iz katerega bi jih moglo, če so poročila iz Sofije resnična, rešiti le desno srbsko krilo. Turki prodirajo baje naprej vzhodno od reke Marice v Makedonijo. Nasprotne so jim vse države, toda ustavile jih ne bodo razen Bulgari sami, če sklenejo mir z drugimi.

Sporazum med Bulgari in Srbi.

Bukarešt, 3. avgusta. Včeraj so se bulgarski in srbski zastopniki posvetovali in pogajali posebej tri ure. Srbi so se izkazali popustljive, pa tudi Bulgari so začeli upoštevati svoj resnični položaj na bojišču. Priznali so Srbom Kočano in Štip in se izrekli, da naj bo meja reka Vardar.

Srbi so pričeli sedaj vplivati na Grke, da zmanjšajo svoje zahteve. Bulgari so pripravljene odstopiti Grkom Dojran, Seres in Demir Hisar, a glede Kavale še vedno ni prišlo do sporazuma. Grki so stavili predlog, da naj tvori bodočo bulgarsko-grško mejo reka Mesta, tako da ostaneta važni mesti Gimedža in Ksanti pod Bulgarsko.

Rusija in Avstrija v sporu.

Dunaj, 3. avgusta. Politični krogi sodijo, da sporazum med Srbijo in Bulgarsko ni izključen, ker je Srbija pripravljena resignirati na Radovište in Strumico in obe mesti prepustiti Bulgarom.

Kavalsko vprašanje je še vedno nerešeno. Avstrija in Rusija zahtevata, da mora Kavala pripasti Bulgarski, in tudi Francija je baje sedaj odnehala in se pridružila Rusiji in Avstriji. Velesile so na vsak način odločene preprečiti zopetni izbruh vojne in store v tem oziru v kratkem potrebne korake pri balkanskih državah.

Jutri in v torek bodo odločilni trenutki. Rusija in Avstrija sta edini, da mirovna pogodba za Bulgarsko ne sme biti preveč poniževalna.

Bulgari prekršili mednarodno pravo.

Belgrad, 3. avgusta. Uradno se poroča: Bulgarske čete so iznova prekršile medna-

rodno pravo. Poveljnik srbske oblegovalne armade pred Vidinom je poslal dne 31. julija ob pol 12. uri v Vidin nekega oficirja s tremi jezdeci, da naznani vidinski bulgarski posadki ustavljenje operacij in začetek premirja. Srbski parlamentarji so se podali v trdnjavo z enim trobentačem in belo zastavo, kakor predpisuje mednarodno pravo. Navzlic temu so Bulgari pri Novi Seči začeli streljati na srbske parlamentarje in dva vojaka nevarno ranili. Povelje je dal neki bulgarski oficir.

Sporazum med Bulgari in Rumuni.

Bukarešt, 3. avgusta. V dopoldanskih posvetovanjih med Bulgari in Rumuni je bil dosežen popolni sporazum. Bulgarski delegati so sprejeli vse rumunske zahteve. Nova meja med obema državama se prične 12 km južno od Balčika in se konča 9 km zahodno od Turtukaje.

Bulgarska je dalje obljubila, da podere utrdbe pri Ruščuku in Šumli in se obenem zavezala, da med tema mestoma ne zgradi nobenih utrdb; istotako tudi ne napravi utrdb do linije 20 km od Balčika. Dalje je Bulgarska pristala tudi na avtonomijo rumunskih šol in cerkva v bulgarskem ozemlju in dovolila, da sme Rumunija podpirati rumunske šole na Bulgarskem.

Avstrija ne nastopi proti Srbiji.

Dunaj, 2. avgusta. Trdi se, da je avstro-ogrski poslanik v Bukarešti knez Fürstenberg, obiskal srbskega ministrskega predsednika Pašića in mu izjavil, da Avstro-Ogrska ne namerava nobenega nasilnega koraka proti Srbiji, tudi če Srbija vzdrži svoje zahteve proti Bulgariji.

Srbija ima pod orožjem nad 500.000 mož.

Belgrad, 3. avgusta. Vrhovno poveljstvo srbske armade je sporočilo, da ima Srbija danes nad pol milijona mož oboroženih.

Nemčija in Turčija.

Berolin, 2. avgusta. Govori se, da je državni tajnik za zunanje zadeve Jagow vplival na »nemško« in »orientalsko banko«, da Turčiji ne dasta nobenega posojila, dokler ne zapusti onih krajev v Trakiji, ki jih je zasedla v nasprotju z določili londonske pogodbe.

Odškodnina Črnigori.

Pariz, 4. avgusta. Temps poroča, da se je od velesil Črnigori dovoljeno posojilo 30 milijonov, ki ga najbrž ne bo treba vrniti, Črnigori že izplačalo in da so velesile svojo prvotno zahtevo, naj Črnagora vnaprej izjavi, za kaj se bo vporabilo, opustile.

Grške izgube.

Atene, 4. avgusta. Pa zanesljivih poročilih ima proti Bulgarom postavljena makedonska armada v vseh dosedanjih bojih 35.000 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Z obolelimi vojaki se je grška armada zmanjšala za 40 odstotkov.

Umikanje grške armade.

Sofija, 4. avgusta. Poveljnik druge armade je brzojavil: Grška armada, ki operira v dolini reke Strume, se od včerajšnjega dne neprestano umika in je ob dogovorjeni črti za premirje pustila le male čete in je deloma umaknila celo predstraže. Grki se trudijo, da bi premirje porabili za to, da bi se iz kritičnega položaja rešili, ker bi sicer, če bi bili boji trajali še en dan ali dva, bil njihov centrum popolnoma poražen, ker bi bil popolnoma obkoljen. Vse grške čete se pomikajo sedaj proti srednjemu vходу predgorja Kresna. Pri umikanju so Grki po bulgarskih vaseh plenili in jih zažigali.

Podaljšanje premirja in upanje na sporazum.

Bukarešt, 4. avgusta. Premirje, ki je poteklo v torek opoldne, se je podaljšalo do petka opoldne. Upajo, da bo do tedaj dosežen sporazum in sklenjen mir.

Mir sklenjen in podpisan.

Bukarešt, 7. avgusta. Danes opoldne se je mir podpisal. Protokol se je bil podpisal že včeraj zvečer. Srbija dobi Štip, Kočane in Radovište, Strumico pa pusti Bulgariji, Grki dobe Kavalo, zaledje Kavale pa puste Bulgariji. — Podrobnejši detajli niso še izdelani, se pa začrtajo v prihodnjih dneh, v katerih se rešijo tudi kulturna, kulturalna

in gospodarska vprašanja. To delo bo trajalo še ves ta teden. Danes se je podpisala tudi demobilizacija. Rumunija odpokliče svoje čete iz Bulgarije še ta teden. Bulgarija ni formulirala oficialnega protesta proti mirovnim določbam, ker bi Srbija in Grčija miru sicer ne bili podpisali. Bulgarski delegati so le izrazili željo in upanje, da bodo velesile mir revidirale. Bulgari so zelo pobiti. Eden od njih je rekel včeraj zvečer: »To je bil težek udarec za nas!« Kralj Karol sprejme delegate v avdienci, ko bo mirovno delo popolnoma dovršeno.

Politične vesti.

Protestno zborovanje v Pragi.

Zoper nastavitve vladnega komisarja na Češkem so sklicali v nedeljo dne 3. t. m. češki narodni socialci protestno zborovanje. Zborovalcev je bilo skoro 2000. Govorili so poslanci Choc, Stříbrný, Sobotka, dr. Baxa in zastopniki raznih čeških radikalnih strank. Po shodu so napravili zborovalci po mestu obhod, ki je mirno potekel.

Velik protestni shod slovenskih železničarjev.

V Gorici, torej v mestu, kjer prebivajo Slovenci in Lahi, je postajenačelnik Wieser, ki uganja strahovito hujskarijo in izpodriva domačine in skrbi, da prihajajo v Gorico nemški železniški delavci in uradniki. Cela vrsta pritožb se je že čitala o tem možu v slovenskih listih, pa kakor je že pri nas na avstrijskem jugu, se poklicana oblast za to ni zmenila, ker ji je bilo to prav. »Edinost« poroča, da se je v nedeljo vršil v Gorici ogromno obiskan protestni shod slovenskih železničarjev proti samopašnemu postopanju postajenačelnika Wieserja. Shoda se je udeležilo nad 3000 Slovencev. Na shodu je govoril tajnik »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, Mrak, ki je opisal škandalozno postopanje s slovenskimi železničarji na goriškem kolodvoru in dokazal, kaj počenja Wieser s slovenskimi železničarji. Govornik poudarja, da so se železničarji zbrali na tem shodu v ogromnem številu, da z vso odločnostjo protestirajo proti zistemu, ki je slovenskega železničarja degradiral na stališče hlapca, ki je njegova usoda le premnogokrat od volje in nevolje raznih »Volksratovih« eksponentov. Wieser sam po sebi kot oseba nam je dvakrat podčrtana ničla; v poštev prihaja le kot orodje gotovega zistema, ki meče naše ljudi na cesto, na njihova mesta pa spravlja tuje nemške ljudi. Početje postajenačelnika Wieserja danes ni več samo vprašanje slovenskih železničarjev, to početje je vprašanje naše narodne časti, oziroma naše narodne sramote. Na to stališče naj se postavi slovenski poslanci, ki naj poskrbijo, da ta sramotni madež prej ko mogoče izgine. — Na shodu sta bili sprejeti dve resoluciji na ravnatelja državnih železnic v Trstu, na železniškega ministra in na vse slovenske poslance. Koncem shoda je bila odposlana še posebna brzojavka na železniškega ministra Forsterja, ki je bila soglasno sprejeta. Brzojavka zahteva od železniškega ministra takojšnje pomoči proti postopanju postajenačelnika Wieserja in takojšnjo odstranitev tega nemškega eksponenta v Gorici. — Koroški železničarji, kaj pa vi?

Dnevne novice in dopisi.

Javna zahvala. Predstojništvo Dobrega pastirja v Kazazah pri Celovcu in vsi prebivalci samostana se tem potom p. n. vlč. g. dr. Alojziju Cigoju iz reda oo. benediktincev za njegovo 2 in četrtletno goreče dušno pastirstvo v zavodu najiskreneje zahvaljujejo in mu bodo vedno ohranili za njegovo blago in trudapolno delovanje hvaležen spomin.

K škandalom na železnicah. Nagajanja, izzivanja in enaki škandali, ki jih uprizarjajo nasproti slovenskemu potnemu občinstvu mlečnozobe uradnice in uradniki zlasti na progah c. kr. državne železnice, se novejši čas silno množijo. Koliko škandalov, o katerih se sliši samo tako zvoniti, ne pride v javnost, in o koliko škandalih nasproti navadnim ljudem, ki si ne znajo pomagati, se sploh ničesar ne izve. Človek dobi vtis, da imajo dotične uradne osebe

nasproti slovenskemu potnemu občinstvu pravi »Freipass«, ki so ga dobile od nemškega »Volksrata«, proti katerega volji se višji c. kr. uradi ne upajo ničesar ukreniti. To je ravno največji škandal v naši ljubi Avstriji, da višje oblasti nočejo napraviti reda! Današnja številka je takorekoč zopet posvečena tem škandalom, toliko jih je. Skoro da bi že lahko izdajali poseben časopis »Železničar«, ki bi se bavil izključno s temi škandali. Svoje cenjene somišljenike prosimo, da vsak škandal natančno in takoj zabeležijo in nam ga pošljejo. Če ne želijo objave, bomo že na drug način poskrbeli, da ne bodo nepotrební. Naj v prihodnjem zasedanju postavi slovenska delegacija cel koš popisanih škandalov pred železniškega ministra, da bo tako vlada črno na belem videla, da opravljajo na Koroškem delo narodnih hujskačev njeni, tudi od slovenskega davčnega denarja plačani in tudi za Slovence nastavljeni uradniki. Sploh bo treba narodnostne razmere na jugu v državnem zboru še bolj natančno razkriti! Kaj vsega si ne upajo razne oblasti nasproti Slovincem, državni pravdniki pa liste — konfiscirajo, ker so poročila o takih škandalih oblastim seveda neprijetna. Tem razmeram se mora vendar že in za vsako ceno napraviti konec! V naslednjem objavljamo dva značilna slučaja. Piše se nam: Ponedeljek, dne 28. julija, prosim na celovškem glavnem kolodvoru za vozni listek v Bistrico v Rožu. Uradnica, na novo nastavljena, menda komaj šoli odrasla punica, se zadere, kakor bi jo bil gad pičil: »Ich versteh nicht«. Na ponovno zahtevo se obregne: »Ich werde ihretwegen nicht slovenisch lernen.« Povsod po celem svetu je bila dosedaj navada, da so se nastavljali uradniki, ki so zmožni jezika strank, le pri nas na Koroškem so menda uradniki zato nastavljeni, da se učimo stranke jezika uradnikov. Take navade menda tudi v nekdanji turški Makedoniji ni bilo. — Od druge strani smo prejeli: V petek, 1. avgusta, sem v Svetnivasi zahteval vozni listek v Celovec na brzovlak, ki vozi iz Svetnevasi ob 12. uri 58 minut opoldne. Uradnik pa me ni hotel razumeti, poleg stoječi poduradnik se mi je pa posmehoval. Pozneje sem izvedel, da je mož tudi že drugim strankam, zlasti nemščine neveščim ljudem delal težave, da pa mu je »Celovec« prav dobro znan in da je na slovensko zahtevo že dajal vozne listke, če slovenski potniki niso bili tako brez slovenskih prič, kakor na primer jaz.

Na naslov direkcije c. kr. priv. južne železnice. Slavno direkcijo južne železnice si usojamo vprašati, če ji je znano, da kondukterji lokalne železnice Sinčavas—Železna Kapla (za danes samo o tej) izklicujejo imena vseh postaj te proge samo v nemškem jeziku? Ker bo morebiti manj znano, da smo koroški Slovenci že toliko kultivirani, da se poslužujemo že tudi železnic in tudi omenjene lokalne železnice, zato sedaj to pokorno javljamo. Pristavljamo še svoj skromen nasvet, kako bi se dalo našo željo na lahek način v kratkem času uresničiti: Naj bi se upeljal za sprevodnike na tej progi kak kurz (partedenski upamo da bo zadoštoval), da se ti gospodje priučijo slovenskih imen omenjenih sedmih postaj, in če mogoče, da se priučijo še nekaj več, da ne bomo tudi v prihodnje, kadar bomo pri omenjenih kondukterjih iskali kakega pojasnila, odpravljani, kakor smo bili do zdaj, z lakonično kratkim: »Ja, mein lieber Herr, ich versteh Sie nicht!«

Odboru za Flegeričev spomenik je došlo do sedaj od prijateljev in znancev pokojnega pesnika ter drugih rodoljubov slovenskih toliko denarnih prispevkov, da so z njimi pokriti stroški za oba spomenika (nagrobnik in plošča na domu). Ker pa bo imel odbor tudi ob slovesnem odkritju, ki se vrši dne 17. avgusta t. l. pri Sv. Bolfenku na Kogu in pa v Vodrancih, še dokaj stroškov, na katere prej mislil ni, in ker manjka v imeniku p. n. darovalcev še precej imen onih čislanih gospodov, ki so bili s Flegeričem, kakor povzamemo iz zapuščine pokojnega pesnika — v precej ozki prijateljski zvezi, zato se obračamo tem potom še enkrat do vseh častilcev Flegeričevega spomina, ki še niso nič darovali, naj nam naklonijo blagohotno še kak prispe-

vek, da nam bode mogoče častno izvesti nalogo, ki si jo je zadal v tem oziru odbor. Opomnimo še, da objavimo po končanem odkritju Flegeričevega nagrobnika in spominske plošče vsa imena p. n. darovalcev, tudi onih, ki smo jih bili svoječasno že izkazali. — Denarne prispevke sprejema blagajnik odbora J. Kolarič, posestnik, ali pa tajnik A. Kosi, nadučitelj, oba v Središču. — Odbor za Flegeričev spomenik v Središču, dne 30. julija 1913.

Nemška nestrpnost. Od odlične strani smo prejeli sledeče: V divnem našem Jezerskem na severni strani Grintovca, kjer je izključno slovensko prebivalstvo, se zbira vsako leto lepo število čeških letoviščarjev. Ta našim domačinom zelo naklonjena kolonija ima v glavni gostilni »Kazini« svojo planinsko knjigo, kamor se gostje po vsej pravici češko vpisujejo. To pa ni bilo prav nekemu mogočnemu fotografu iz Celovca (menda sliši na pristno germansko ime Sciborski), dasi je prišel na Jezersko zaradi kupčij. Izčrtaval je v spominski knjigi češko pisano bivališče Praha in pristavil nemški kulturi primerno pripombo: »Zur Erinnerung an die sch.....ste Partie in meinem Leben. Nur fort! Gott soll den Menschen alle Sprachen geben, dem, der nicht slavisch spricht in diesem Ort.« — Zakaj išče tak človek zaslužka med Slovenci?

Langsam fahren! (C. kr. cestni upravi.) Naša c. kr. cestna uprava mora imeti zelo razvit čut za lepoto, ker je menda po vsej Koroški dala napraviti enake okrogle kovinaste plošče ob cestah z belim na eni in modrim dnom na drugi strani, na katerem se blišči razločni »langsam fahren«. — A ne samo zelo razvit estetičen čut, temveč tudi zelo veliko razumevanja za pospeševanje tujskega prometa nam ožnja ta »langsam fahren«. Tujec, ki romaš skozi Koroško, potuj počasi, da si bolje ogledaš deželo in pustiš več denarja v nji. — No, če cestna uprava tako sklepa, to ni neumno, in če jo potniki-Nemci le prav razumejo, goovo dobro skrbi za tujski promet. A navadnemu človeku se čudno zdi, zakaj ne postavi še napisov v francoskem, angleškem in slovenskih jezikih, da bodo razumeli ta pomisljivi »langsam fahren« tudi potniki, ki govore naštetje jezike. Morda se je v naglici na to pozabilo in se v bližnjem času to popravi. — So pa zopet drugi, ki si ta skrivnostni »langsam fahren« razlagajo na drug način: mimoidoče in vozeče se, pa naj bodo tuje ali domačini, naj »langsam fahren« prijazno opomni, da je zanje še dovolj prostora na zemlji in naj torej skrbe, da si ohranijo še dolgo časa zdrave kosti. Kdo bi si bil kdaj mislil, da utegne imeti zagonetni »langsam fahren« celo tako nežen pomen, da bi ga lahko kar uporabili za voščilo za god in druge slovesne prilike. — Toda če je ta razlaga prava, nam zopet tole ne gre v glavo: Kako to, da v slovenskih krajih tega »langsam fahren« ne predstavijo v slovenščino, da bi se razširil čudoviti vpliv njegov tudi med Slovenci. Zato si usojamo c. kr. cestno upravo pozvati, da napravi v slovenskih krajih slovenske »langsam fahren«, t. j. »počasi vozite« in na drugi strani slovenska imena, da vemo, koliko kilometrov se mora še do kakega kraja počasi voziti. Da nam bo slavna cestna oblast — sedaj ko zna za naše želje in potrebe — rada in takoj ugodila, o tem smo iz dna srca prepričani, zlasti še, ker gotovo ona edina ne bo hotela delati izjeme in ker je znano, da nam Slovincem, zlasti koroškim, grede vse oblasti na roko in na vse moči za nas skrbe (posebno tudi, kadar je treba prepovedati kak shod, zborovanje vsled različnih nalezljivih bolezní in drugih bolezní na gobcu in parkljih). — Tako, sedaj sklepamo z velikim zadovoljstvom in prepričanjem, da bodo v kratkem zablesteli po vsej slovenski Koroški »počasi vozite«, »do Celovca toliko in toliko kilometrov« itd.

Trapasti »štajerc«. Česa vsega si ne izmisli trapasti »štajerc«? Zadnjič je poročal, da si je pred kratkim kupil dr. Brejc zopet novo vilo v »Krupendorfu« pri Celovcu. Tako poseduje sedaj že tri hiše, med njimi en grad. Ne bilo bi slabo, ko bi le bilo tako; saj ni nikjer zapisano, da smejo imeti grajščine le nemški advokati! Zatrjujemo iz Trbovelj svojčas pobeglemu Linhartu, da

naj kar pride na tisti dr. Brejčev grad; najmanj eno leto bo tam pogoščen, seveda zastonj in še zlatih in srebrnih žlic ne bodo skrili pred njim, vse bogastvo mu bo na razpolago. Morda ga sreča tam pamet in postane zopet »slovenski naprednjak«. Torej!

Povrnitev v katoliško Cerkev. V sanatoriju Marija pomagaj v Celovcu je umrla 31. julija neka 74 let stara vdova. Pred smrtjo je prosila za katoliškega duhovnika. Svojčas je bila odpadla k protestantizmu in je na smrtni postelji želela zopet povrniti se v naročje katoliške Cerkve. Navzoča sestra jo je pa opozorila, če morda ne zahteva pastora, kar je odločno odklonila. Vpričo dveh oseb je nato izjavila došlemu duhovniku gosp. kaplanu Zedischniku od mestne fare, da prosi za sprejem v katoliško Cerkev. Po sprejemu se je pomirila. Prejela je svete zakramente in kmalu nato vdano umrla. »Freie Stimmen«, lutrovske glasilo, so to priložnost porabile in trdile, da imenovana žena ni prostovoljno prestopila v katoliško Cerkev. Tako lažnivo obrekovanje je tembolj čudno, ko je vendar znano, da lovijo gotovi agitatorji za protestantizem ljudi celo po krčmah in kadar so pijani, da se mnogokrat ne zavedajo prav, kaj da podpišejo.

Drobne vesti. Iz Genfa poročajo: Enajst peric, ki so na reki Rhone v čolnu prale perilo, je padlo v deročo reko, ker so se tlačolna udrila. Vseh enajst peric je utonilo. — Parnik »Skodra« je pri izlivu reke Bojana zavozil na ostanke neke potopljene ladje ter se je zelo poškodoval. — V Frankobrodu so usmrtili večkratnega morilca in roparja Sternickelna. O kakem spreobrnjenju ni maral slišati. Rabelj mu je odsekal glavo. — Na Ptujski gori na Štajerskem se je v nedeljo, 3. avgusta, vršil velik mladeniški tabor, na katerem so govorili gg. dr. Korošec, dr. Hohnjec, Meško, Brenčič. Po zborovanju so nameravali nekateri štajercijanci, polni ptujskega šnopsa, v gostilni povzročiti prepir in tepež. Eden se je s psovanjem in kuhinjskim nožem zakadil v naše fant; ti pa so ostali mirni, odvzeli so mu le nož in ga potem izpustili, ker se jim je pijani nevrednež smilil. Nož in šnops sta pač glavna znaka po »Štajercu« zapeljanih ljudi. — Računski praktikant Maks vitez Woerz, čevljar Ivan Volk, dijak Heinrich in še dva druga turista iz Monakovega so se v tirolskih gorah smrtno ponesrečili. — V Bremerhavenu se je v morju zadušil potapljač Oton Krause. Počila je cev, skozi katero je dobival zrak. — Tajnik judovske višje cerkvene oblasti, Friedmann, je poneveril en in pol milijona mark in pobegnil. — Srbski rdeči križ je izdal oklic na srbsko ljudstvo in Slovane za pomoč, ker je že ves material porabil. Dosedaj je dobil srbski rdeči križ iz vseh kulturnih držav okroglo dva milijona dinarjev.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu se prične letoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K, v zimski pa 150 K. Nekolkovane prošnje je poslati ravnateljstvu imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobe tudi natančnejša pojasnila.

Pomnoženje vojaštva. Vlada namerava v jeseni državnim zborom predložiti predlog, da se stalno vojaštvo v Avstro-Ogrski poviša za 50.000 mož, in sicer se pomnoži deželna bramba za 20.000 mož, skupna armada pa za 30.000 mož.

Samomor. Dne 31. julija je prišel v Kotorčah vrtnar Viktor Kumer pijan domov in se je sprl z ženo. Nato se je s flobertovko ustrelil v levo sence in je kmalu nato umrl. Kaj dela pijančevanje! — V Zgornjem Milštatju se je 17 let stara gostilničarjeva hčerka Katarina Gröchenig zavoljo »nesrečne ljubezni« zastrupila z lizolom.

Volkovi na Zgornjem Štajerskem. Že kaka dva meseca se klatijo po zgornještajerskih planinah in gozdovih volkovi in delajo škodo ne samo na divjačini, ampak tudi kmetom. Skoro vsako noč obiščejo kako čredo in napravijo povprečno vsakokrat po sto kron škode. Tudi na koroških tleh ob zgornještajerski meji so se že prikazali. Pred kratkim je šlo na lov na volkove 400 lovcev, pa niso nobenega volka ustrelili. Vzrok je bil menda, ker niso vsi lovci ostali na svojih postojankah. Najbrž

so se nekaterim začele preveč hlačiice tresti. Volk pa ne gre iz svojega skrivališča, dokler se ne čuti varnega. Tudi gonjači so se iz strahu strnili v gruče; volk pa pusti gonjača celo par korakov vstran mimo, če je v dobrem skrivališču. V noči od 26. na 27. julija so volkovi raztrgali enega kozla in sedem ovc. V noči od 27. na 28. julija dve telici. Dne 2. avgusta je bil en volk obstreljen. Lovci, ki so zasledovali obstreljenega volka, so videli več mladih volkov, ustrelili pa niso nobenega. Ker jim manjka korajže in jih je še premalo, jim bo prišel te dni na pomoč 2. bosenski pešpolk, ki pride na Koroško k strelnim vajam.

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem iskreno vsem članom tukajšnje požarne brambe, kakor tudi celemu osebju plajberške rudokopne unije za požrtvovalnost in neumoren trud, s katerim so se izkazali pri požaru in rešili s svojo neustrašenostjo mojo tik na pogorele predmete zidano gostilniško in drugo poslopje, ter s tem obvarovali celo vas preteče nevarnosti. Ponavljam iskreno zahvalo Matilda Hobel, posestnica gostilne pri Matevžu v Črni.

Slovenski Plajberk. († Andrej Einspieler.) Predpretekli četrtek, dne 31. julija smo položili v hladni grob svojega spoštovanega župnika, ki so nad 30 let bili naš dušni pastir. Kaj so storili za obe fari: Slovenski Plajberk in Ljubelj, to ve mnogo srečnih duš, ki so poslušale njih nauke, ali še bolj posnemale njihov vzgled. Bili so z vsemi svojimi močmi vneti za božjo čast in za lepoto božje hiše, cerkve. Zato so pa tudi imeli tako lepe uspehe: našli so, ko so prišli, dve ubožni, preprosti cerkvi, a po 30 letih so nam zapustili eno skoraj popolnoma zunaj in znotraj novo cerkev v Plajberku in eno znotraj nad vse okrašeno cerkev v Ljubelju. Pravi užitek je gledati nove oltarje v Plajberku ali nove v Ljubelju in sploh vso motranjščino! Vse to je edino njihovo delo. Od hiše do hiše so pobirali novce, pridjali mnogo svojega in tako nabrali ogromne vsote za prezidavo in olepšavo obeh cerkev. Če bi farani vse drugo, kar so nam dobrega storili, pozabili, tega gotovo ne bomo pozabili, kdo je nam dal dve lepi župni cerkvi, v katere mora vsak z veseljem stopiti, kadar ga vabi zvon k božji službi. Da se farani tega zavedamo, je pokazala velika udeležba pri pogrebu, kjer smo pa tudi videli, kako so bili rajni gospod spoštovani od gg. duhovnikov: 13 jih je prihitelo sem v oddaljeni Plajberk in so tako poskrbeli časten in lep pogreb, kot so ga blagi naš gospod pač zaslužili. Ohranimo jih vsi v trajnem spominu in, če smo jim prej kdaj delali težko srce, to popravimo sedaj in bodimo vedno in povsod zavedni Slovenci!

Iz Spodnjega Roža. (Zanimiva storija.) Tam zgoraj v Svečah je neka trgovina, katere lastnica pač ljubi denar, ki ga prinaša slovensko prebivalstvo, slovenski jezik pa ji je bolj ali manj trn v peti, ker je nemško govoriti menda bolj »nobel«. S svojim slovenskim soprogom govori skoraj izključno le nemško; kjer le more, jo pogode po nemško tudi s svojimi sosedi, in nemški nacionalci — reci nemčurji — ne smejo ničesar narediti brez nje. Pa ne mislite, da je to kaka privandranka iz rajha; ne, v Slovenskih Svečah je doma in njen oče in mati še nikdar nemški znala nista. Ker neizmerno ljubi vse, kar je le nemškega, je njen najboljši ponos njen sinček, ki kot nemškutar po materinem receptu že davno pljuva v svojo lastno skledo. Kdo se bo torej čudil, da se je ta pred kratkem hotel na Bistrici pokazati in je nastopil kot govornik na šulferajnovem zborovanju. Toda čujte, doživel je sramoten fiasko! Še potovalni učitelj sam je dal mladeniču, ki je šele nekoliko povohal v študije, na znanje, da je s svojimi nazori za celih petdeset let nazaj. Najbolj pa ga je gotovo zadela opazka potovalnega učitelja, da naj ostanejo Slovenci to, kar so.

Malošče. (Ruska zastava mora dol!) Malo pozno prihajamo z dopisom. Pa nič ne de, če se junaška dela malo pozneje zabeležijo. Za našega župana in nemškutarje so menda Malošče zaplankan svet. Pa še bolj zaplankana je njihova pamet. — Ubogi reveži, ali se niste mogli drugače maščevati, ker je bila primicija preložena iz Malošče na Brnco kakor pa s tem, da ste začeli

delati zapreke? Zelo nizkotno maščevanje, vredno takih ljudi, katerim je »Štajerc«, »Bauern-Zeitung« in »Freie Stimmen« vsakdanji duševni živež. — Na lipi pred domom g. novomašnika je plapolala cel teden slovenska zastava. No, naš župan je majhen, pa svoj nos nosi precej visoko, a kljub temu je zapazil zastavo šele v petek. Takrat pa dro koj na noge reševati nemški značaj Malošč. O, du edles deutsches Volk! V izvrševanju svojih dolžnosti je naš župan zelo vsteden. Včasih malo udari na stran. Pa to nič ne de; to je občečloveška slabost, ki pri našem županu popolnoma izgine poleg drugih najboljših lastnosti. Ako se enkrat »laut Aussage des Ortsschulrates (!)« proglasi za nekompetentnega odločevati glede dovoljenja zidave slovenske šole in ako si na drugi strani prisvaja pravice okrajnega glavarja, to so malenkosti, majhni skoki, v stran izvršeni od velike, krepke osebnosti. To mu radi odpustimo. Tudi to mu radi odpustimo, da se je spravil nad slovensko zastavo ali kakor so govorili celo ljudje, ki predstavljajo maloško inteligenco, nad »rusko« zastavo. Saj v svojem narodnem sovraštvu ne ve, kaj dela! — G. urednik, to je precej dolg uvod, naj bo pa drugo bolj kratko! Priletel je torej župan z mogočno zapovedjo: ruska zastava mora dol! Sicer jo ponoči strgamo dol. Junaki! Utemeljeval je zahtevo s tem, da ni bilo dovoljenja, razobesiti zastave. G. župan, odkod pa veste, da ga ni bilo? V tem slučaju ste se pa menda proglasili za kompetentnega. Ali razumete? Odločevati, ali se smejo razobesiti zastave ali ne, to je po avstrijskem zakonu stvar okrajnega glavarstva. Imate morda Vi drugi zakon? Ali »das edle deutsche Volk« v naši občini gre vprašati, kadar razobesi frankfurtarice, če jih razobesi celo na našo šoli (kar res ni dovoljeno!), menda zato, da se goji avstrijski patriotizem v otroških srcih? Ali pri Rosseggerjevi slavnosti na šoli niste imeli prostora za cesarsko ali pa vsaj za koroško zastavo? Kakšen kot bi se bil pa morda vendar še našel. Ali tako gojite patriotizem? Uboga Avstrija! Da, seveda kadar se deklamira: o du edles deutsches Volk! takrat ne sme biti blizu avstrijske cesarske zastave. Ja, »du edles deutsches Volk«! Tako plemeniti ste bili, da ste slavolok pred vasjo postavljen ob priliki nove maše razdrli in v svoji poštenosti odnesli s seboj štiri zastavice. Ste morda sedmo božjo zapoved že pozabili? Ali se je morda na ta način uresničila vaša grožnja, g. župan? Za tako barbarstvo proti sinu domače vasi imamo pošteni Slovenci samo zaničevanje! Napisali pa smo to, da se bodo tisti, ki spijo, vzbudili, da bodo odprli oči in spoznali, kaj gojijo na lastnih prsih, s svojo krvjo, s svojim denarjem. Vse se enkrat povrne. Tudi maloška nemškutarija ne bo zrastle do nebes!

Brnca. (Raznoterosti.) V ponedeljek, dne 28. julija, je umrla v 95. letu vrla gospodinja Katarina Pirker, p. d. Orenova mati pod Vetrovom. Bila je najstarejša žena na Brnci. N. v m. p.! — V četrtek, dne 31. julija, je v Zili utonil žagar Andrej Kugi, p. d. Štelcov pri Rogajah. Prepeljal se je kakor večkrat s čolnom čez Zilo in pri tej priliki utonil. Truplo so našli pri Vetrovskem mostu, čoln pa pri železniškem mostu.

Št. Lenart pri Sedmih studencih. (Izselje v nje.) Jako nevarna bolezen se širi med nami, ki pobira le mlade ljudi: ameriškanska, jako nalezljiva bolezen. Od Velike noči sem je šlo že nad 20 ljudi iz naše fare v Ameriko. Posebno so zdaj dekleta začela tja siliti, hudomušni ljudje pravijo, da tam hitreje sprejmejo sedmi zakrament. Čudimo pa se temu, da se smejo mladeniči, ki še niso vojakov odslužili, izseljevati.

Glinje. (Kako fabricira »Südmarka« Nemce.) Človeku, ki se posveti delovanju za blagor svojega bližnjega, se marsikaj pripeti. Doživi veliko veselih, a veliko tudi žalostnih ur. Veselih, ko vidi spoznanje svojega delovanja, zahvalo in priznanje, žalostnih, ko žanje za svoj trud in požrtvovalnost, nehvaležnost, nasprotstvo in celo sovraštvo. Pridejo pa tudi slučajni, o katerih ne veš, ali so veseli ali žalostni. Kakor na primer slučaj, ki se je pripetil zadnje nedelje pri naši Hranilnici in posojilnici v Glinjah. Pride ubog trpin, delavec puškar, ki je navezan na zaslužek,

boren zaslužek, da preživi pošteno sebe in svojo družino. Svojtčas je dobil pri posojilnici posojilo, da si je mogel postaviti v domači vasi svoj »fervovž«, hišico z enim stanovanjem in kuhinco. Ves preplašen stoji, ne ve, kako bi začel, vendar se mu odreši, da reče: »Burgermajster iz Borovelj so mi rekli, da prinesem to in to listino, oni mi bodo oskrbeli drugod denar na manjše obresti.« — »Kje?« ga vpraša uradujoči odbornik, »ali mogoče pri Südmarki?«, kar ubogi revež potrди. V srce se nam je zasmilil, ko nam je sam potem rekel, ne bodite hudi name, jaz vidim, da ste mi dobro storili, ko ste mi posodili, ker pri Nemcih prej nisem dobil, da sem si mogel sezidati kvartir. Vem, da imate prav in ravnate pošteno. Hvaležen sem vam, ker ste mi pomagali. Ali jaz nič ne morem zato. Pri županu Ogrisu dobim vsakih 14 dni 3 pare cevi paskulirati, Slovenci mi pa ne morete dati dela, kvečjemu na kmetih, česar pa nisem vajen. Torej, da sme tri puške paskulirati pri Ogrisu vsakih 14 dni, za katere dobi mogoče borih 15 K, mora prodati proti svojemu prepričanju sebe in narod. Daleč smo prišli. Ali to še ni vse. Skoraj prepričani smo, da posojila od Südmarke ne bo dobil. Ko bodo občinske volitve v Glinjah pri kraju, mu bo ta dobri Ogris naznanil: Ljubi moj! Tvoji prošnji se ne more ustreči. Šlo mu bo, kakor onemu iz Kožentavre, ko se ga je nagovorilo od strani naših prijaznih nemških bratcev, naj se ne obrača na Slovence, ampak naj gre k Ogrisu, bo dobil od »Südmarke«. Šel je. Obljubilo se mu je, ali po večmesečnem čakanju se mu je pa sporočilo: Jih je že 29 pred teboj predznanovanih, ne vem, ali prideš kaj na vrsto ali ne. Potem je bila pa zopet dobra slovenska posojilnica. Dragi moji! Tako se dela pri »Südmarkini« agenturi, pri Ogrisu. Zdaj pa vzemite, kaj bi bilo, ako bi na primer slovenske posojilnice tako postopale. Kaj bi bilo, ako bi te vsem nemškutarjem, mesto potrpljenja, da jih čakajo za obresti, vsa posojila odpovedale? In koliko je takih brez značajnežev, ki hodijo v slovenske zavode klečepazit ko je sila, doma so pa člani »Südmarke«. Če se bo od nasprotnikov tako postopalo, pridejo ti prvi na vrsto. Ali bo »Südmarka« v stanu, vse te vzeti v svoje okrilje? Težko! (Sicer pa take vrste breznačajneži, ki imajo svoje »prepričanje« na prodaj in jim je par grošev več nego narodna poštenost, ne zaslužijo nobenega usmiljenja. Poštenjak gre raje beračit, če je treba, nego prodajat svoje prepričanje. Saj Judežev denar — peče. Op uredn.)

Brnca. Inštalacija novega č. gospoda župnika Franca Lasserja se je vršila v nedeljo kar najslavesneje. Pridigoval je č. gospod urednik Franc Smodej o dolžnostih župnika in župljanov. Že pri sprejemu v četrtek prej je pokazala Brnca, da z veselim srcem sprejme novega dušnega pastirja. V veliki množini so se zbrali farani pri slavoloku; prišli sta tudi obe požarni bramb, šolarji in drugi. Pred vasjo so vrli Brežani sami postavili lep slavolok in tam kot prvi pozdravili novega gospoda župnika. Pri glavnem sprejemu je pel brnški moški zbor pod vodstvom vrlega organista gospoda Ivana Miklavčiča. Nedvedovo »Serenado«. Novemu č. gospodu župniku pa kličemo: Na mnogo let v naši sredi!

Borovlje. (Česa vsega ne izve človek!) Če človek hodi po svetu, pač marsikaj izve, o čemer bi se mu doma niti sanjalo ne. In nekaj takega sem izvedel na Dunaju. Če bi ne bral, bi še sam ne verjel, a tako stoji črno na belem tiskano. Vsi v Borovljah, ki imajo še svoje glave in nekaj soli v njih, bodo majali z glavami, kot sem jaz, ko bodo brali, kdo je najzanesljivejša oseba v Borovljah, da daje poročila o vseh in vsem, kar je v Borovljah, in da se na ta poročila lahko vsak zanese. Na Dunaju izhaja nek poizvedovalni leksikon (Auskunftslexikon), v katerem so za vse važnejše kraje Avstrije imenoma navedeni »zaupanja vredni, že leta izkušeni in zanesljivi poročevalci poizvedb« (Auskunftsberichterstatler). Zanimalo me je, kdo neki je imenovan za Borovlje kot »zaupanja vredni, že leta izkušeni in zanesljivi poročevalci«. In koga najdem? Naš najboljši

občinski in gospodarski talent župan Ogris in Ludovik Lutz, ki gleda le na to, če kaj nese in je sploh popolna ničla. Ta dva statoraj skozi leta izkušena in zanesljiva poročevalca v vseh zadevah glede Borovelj, v prvi vrsti glede obrti. O ironija, a grenka ironija! Rad bi poznal le enega večjega liferanta pušk ali trgovca ali sploh obrtnika, ki bi bil zadovoljen, da eden teh dveh poročča raznim strankam o njegovem stanju. Ta dva sta pač v čisto drugih stvareh izkušena, a o teh mi kot dostojen list nikakor nočemo pisati. Toliko v vednost obrtnim krogom v Borovljah, da vedo, od kod so bile informacije (poročila), ako so čutili kdaj njih posledice in da si vedo pomagati, ako še imajo sploh toliko korajže.

Jezerko. (Smrt v gorah.) V nedeljo, dne 27. julija, se je ponesrečil v naših gorah mlad ljubljanski študent-osmošolec Janko Petrič. Hotel je preplezati zelo nevarne grebene od Rinke proti Grintovcu. To se do sedaj menda ni še nikomur posrečilo in se tudi njemu ni. Svojo drznost je plačal z življenjem. Plezal je od Rinke v sedlo proti Skuti, ko se mu pripeti nesreča. Padel je več sto metrov globoko po jako strmih severni steni na sneg in zdrčal po strmem snegu v razpoko ledenika nad Vadinami. V tej razpoki so ga našli v sredo, dne 3. julija, po tridnevnem iskanju planinci Slovenskega planinskega društva na glavo postavljenega, vsega zmrzlega, štiri metre globoko pod površino ledenika. Prenesli so ga vsega razbitega, z zmečkano glavo v mrtvašnico na Jezerko. Komisijonelnik ogled je bil v petek, mrliča so zaprli v kovinasto rakev in odnesli v mrtvaški voz. Žalostno so peli zvonovi mlademu, nedarjenemu, prepogumnemu mladeniču, sinu-edincu, ki je komaj 17 let star končal mlado življenje. V voz so naši letoviščarji Čehi položili nebroj svežih vencev in drugo jutro zgodaj so voz odpeljali proti Ljubljani.

Jezerko. (Da se izve.) Pri tej priliki smo imeli veliko čast spoznati c. kr. okrajnega nadzdravnika iz Velikovca. Ne pečali bi se tukaj natančneje s tem gospodom, če bi se nam ne zdel tako izvrsten tip koroškega nemštva. G. zdravnik je prišel po uradnih opravkih, a se pri tem obnašal kot kak mogočni turški paša, ki obišče ubogo rajo, tako da se je cela dolina zgražala nad njegovo nevljudnostjo. — Kako močan glas ima, je pokazal s svojim kričanjem, ki se je čulo malodane po celi dolini. Kako s kritičnim očesom motri vsako stvar, je javil s svojimi neslanimi opazkami in zmerjanjem. Kdor je prišel z njim skupaj, je moral to občutiti, nobena reč mu ni bila v redu in po volji: občina ne pozna svojih poslov in opravil, mrliški oglednik ne zna delati mrliških listov, telegramu, ki ga je dobil, je manjkala pika na i, ljubljanski pogrebni zavod ni v redu, letoviščarji mu niso po volji, ker so Čehi itd itd. A kako on sam vse prav naredi, je pokazal s tem, da si je dal plačati z nad 2 K telegram, ki ga ni stal niti vinarja. In da je slika popolna, ko je odhajal, je podal še krilato izjavo, da pri nas ne bi bil rad pokopan: in windischer (!) Erde möchte ich nicht begraben sein (slavno nemško občinstvo, ki se zgražaš, če Slovenci na Koroškem slovensko zahtevajo vozne listke in smatraš to za impertinentno, četudi imajo pravico to storiti, kaj pa praviš na take opazke in klofute v obraz najnavadnejši vljudnosti?). G. doktor, le pridite sem, kadar boste spet imeli opravke pri nas, a malo boljših manir bi si že želeli. Za danes pa smo na javno izzivanje odgovorili z javnim odgovorom.

Bekštanj. (Celovške razmere.) Na postaji v Bekštanju je neko uradniče, ki do pičice natanko posnema celovške prifrknjene frajlice. 14. julija sem se po opravkih peljal v Beljak. V Bekštanju zahtevam vozni listek v slovenskem jeziku. »Prosim 3. razred do Beljaka!« — »Wie, nach Klagenfurt?« — »V Beljak prosim.« — »Ich habe Ihnen schon einmal gesagt, daß ich nicht versteh.« (Bilo je o Veliki noči v Ledenicah, ko sva z istim uradnikom trčila skupaj.) Ker se na ponovno prošnji oziral, sem zahteval pritožno knjigo. Medtem, ko sem pisal v pritožno knjigo, je uradnik v svoji podprotektoratom »Volksrata« gojeni predrznosti delal svoje opazke. Naj že bo! Olike se itak ne more zahtevati od njih. Slovenec mnogo prenese. Kadar pa vidi, da se ga šikanira

iz same zagrizenosti, mora minuti tudi njemu potrpežljivost. Ali je res Bekštanj že nemško ozemlje? Ali so res različni Gregoriji, Pogliči in Dermuci vsemogočni? Tako dolgo so delali, dokler niso pregnali g. Fina, ki je bil skozinsko vzoren uradnik, pa je imel to napako, da je bil pravičen in ni plesal kakor so godli Gregoriji, Pogliči in Dermuci. In sedaj imajo uradnike, ki so jim povsod in v vsem pokorni hlapci. Samo en slučaj. Nekoč je prišel nekdo ob pol 7. uri zjutraj po kovčeg, pa je moral čakati do osmih, torej eno uro in pol, ker se skladišče odpre šele ob osmih. To je videl nekdo, ki mora dobro poznati razmere, in se je izrazil: »Če bi prišel Gregori, bi moral odpreti ob dvanajstih ponoči.« Tako torej! Ti kmet imaš časa čakati, saj nimaš nobenega dela; gospod fakrikant, tebi pa se mudi na zabave in k hujskanju proti Slovincem-domačinom. Kaj pa si Ti? — Privandran tu je c! V tisto gonjo, katere vir je v »Kärntnerhofu«, na tiste veselice, na katerih se goji najhujše narodno sovraštvo, bo treba enkrat posvetiti. Morda odkrijemo ostudno hinavščino, s katero se trobi v svet, da hočejo naši nasprotniki z nami živeti v miru. Pogoji miru: Ne kratite nam naših pravic! — Po tem intermeccu, pa še malo o mojem doživljanju! Ravno, ko sem napisal, kar sem imel napisati v pritožno knjigo, pride vlak. Prosim drugega uslužbenca, naj pove g. c. kr. uradniku, kaj se pravi Beljak. Uradnik pa me zavrne: »Ist keine Zeit mehr!« — »Dobro, pa grem brez voznega listka na vlak!« Ko lezem na vlak, prileti za menoj uslužbenec in mi izroči karto. Tako dolgo je torej trajalo, predno je uradnik izvedel, kaj se pravi Beljak. So čudno omejene pameti naši c. kr. uradniki! — Tistim, ki se bodo za menoj vozili v Beljak, kličem samo: ne zaničujte samega sebe in svojega jezika!

Vovbre — Blato. (Ženski »Landsturm«.) V naši dolini se kuha nekaj novega. Poslušajte! Nekateri imenitni »frave« in »frajle« hočejo ustanoviti nekak »Weiber Feuerwehrverein«. Ali ste že slišali kaj takega? Moških požarnih bramb je v teh krajih že toliko, da je popolnoma zadosti. Sedaj pa hočejo imeti še žensko. Radovedni smo, kako bodo pri kakem požaru plezale po lojtrah in strehah. Ali pa bo samo za parado pri slovesnostih? Za »uniformo« dobijo nekake bluže in kapice. To bo »Landsturm«! — Vsi trezni in pametni ljudje, moški in ženske, zmajajo z glavo in pravijo: »prismode«! — Kadar začnejo ženske noret, potem pa je že zadosti hudo, kaj ne, dragi bralci »Mira«?

Steckenpferd-

lillijnomlečno milo

prej ko slej neuprno za racionalno oskrbo polti in lepote. Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Društvena naznanila.

Podružnica S. D. Z. za Koroško. Letni občni zbor Podružnice S. D. Z. za Koroško se vrši v nedeljo, dne 10. t. m., ob pol 5. uri popoldne v mali dvorani hotela »Trabesinger« v Celovcu. Tovariši, udeležite se polnoštevno! Po občnem zboru koncert. — Odbor.

Želimi je pri Velikovcu. (Konstantinovo slavnost) v ožjem krogu priredi izobraževalno društvo na Želinjah na Veliko Gospojnico. Zjutraj pri prvi sveti maši je prejem svetih zakramentov za pridobitev odpustka svetega leta, druga sveta maša je slovesna ob pol 9. Popoldne pa bo v župnišču na Želinjah po blagoslovu shod, na katerem govori gospod dr. Rožman o pomenu Konstantina Velikega za sedanjo dobo. Dekleta bodo uprizorila lepo igro »Svoje glavna Minka«. Vstopnina 20 vin. — Udeležite se v velikem številu dopoldanske in popoldanske slavnosti! — Odbor.

Dobrlavas. Dekliški odsek izobraževalnega društva vabi žene in dekleta na svoj V. poučni shod, ki se vrši dne 15. t. m. na praznik Marijinega vnebovzetja. Spored: 1. Deklamacija. 2. Govor. 3. Igra: »Čašica kave«. Vstopnina prosta.

Konstantinove slavnosti! Slov. kršč.-soc. zveza priredi tekom leta sledeče Konstantinove jubilejne slavnosti: Dne 17. avgusta na Strmcu. — Dne 7. septembra v Gospi Sveti in na Poljani. — Dne 8. septembra v Blačah v Zilski dolini (v Marijini cerkvi na Grabnu).

Vabilo na koncert, ki ga priredi Slov. kršč.-soc. zveza dne 10. avgusta na vrtu in v veliki dvorani hotela Trabesinger v korist ljudske knjižnice v Šmarjeti v Rožu. Sodeluje godba abiturientov gimnazije v Št. Vidu pri Ljubljani. Proizvajali se bodo sledeči komadi: 1. Fučik: »Triglav«, koračnica. 2. Smetana: Duet iz opere »Prodana nevesta«. 3. Koroške narodne pesmi. 4. Wagner: Duet »Tannhäuser«, glasovir z vijolino. 5. V. Parma: »Triglavske rože«, valček. 6. Boillean: Arija iz op. »Bela dama«, kvartet. 7. Mešiček: Slovenske narodne pesmi. 8. Offenbach: Barkarola iz op. »Hofmanove pripovedke«. 9. Frankl: Duet za vijolino in vijolo. 10. Jungmann: »Domotožje«, duet za klavir in vijolino. 11. Frankl: Valček. 12. Koračnica. — Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. — Vse prijatelje godbe, rodoljube, znance vabi k številni udeležbi — Slovenska kršč.-soc. zveza.

Prevalje. Slovensko katoliško delavsko društvo priredi dne 10. avgusta v prostorih Štekljeve gostilne svojo letno veselico. Na sporedu bo: igra, tombola, govor, šaljiva pošta in petje. — Odbor.

Podružnica »Slovenske Straže« za Velikovec in okolico prijazno vabi na III. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 10. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne v Narodnem domu v Velikovcu. Na sporedu je govor, petje in tamburanje ter igra »Repositev«. Pobirala se bo tudi članarina za leto 1913. Z ozirom na veliki pomen »Straže« zlasti za nas koroške Slovence pričakuje najobilnejše udeležbe — odbor.

Pliberk. Plibersko izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 10. avgusta t. l., popoldne ob treh pri Železniku v Libučah veselico z govorom ter lepo igro »Turški križ«. Vstopnina bo po navadi. — Odbor.

Pozor!

30 — 50 kron ceneje kakor v vsaki tovarni ali zalogi kupite pri meni izvrstno kolo ali šivalni stroj. Popravila in pnevmatike po nizki ceni.
Matija Planko, Celovec, Šolska ulica št. 5-6-7.

Cerkvene vesti.

Prezentiran je na župnijo Št. Peter pri Reichenfelsu gospod Jožef Rescher, župnik v Kameringu.

Razpisana je do 8. septembra župnija Slov. Plajberg.

Nastavljen je za provizorja v Slov. Plajbergu gospod Ivan Starc, kaplan v Borovljah.

Gospodarske stvari.

Sprejem gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi polovici meseca oktobra se otvori petnajsti tečaj gospodinjske šole. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, to je sploh za vse,

35 K, ali za ves tečaj 385 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;

2. znati pisati, čitati in računati;

3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 10. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli dovolj prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Prošnje za sprejem bodo rešene med 20. in 25. septembrom.

Glavni odbor c. kr. kmet. družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. julija 1913.

Književnost.

»Nauk o serviranju«. Izšla je znamenita, bogato opremljena strokovna knjiga »Nauk o serviranju«. Priznati moramo, da je ta knjiga neobhodno potrebna za Slovence sploh, zlasti pa za slovensko gostilničarstvo, ki dosedaj še ni imelo strokovnega slostva v slovenskem jeziku. Ker je knjiga poljudno pisana, razven tega pa v njo sprejetih 85 tabel z razrazličnejšimi vzorci in s 338 nazorinimi slikami, se vsak prav hitro in lahko seznanil z dandanes po celem svetu veljavnimi načeli in predpisi glede serviranja. Slovencem nam te vrste knjig primanjkuje. Knjiga je namreč v prvi vrsti namenjena gostilničarskemu obrtu in radi tega ne bi smela manjkati v nobenem hotelu, v nobeni restavraciji in gostilni, ki se peča s postrežbo odličnejših gostov in tujcev. Imeti bi jo moral vsak natak, vsaka natakara, da se iz nje ob vsaki priliki pouči o pravilni postrežbi, manjkati pa bi ne smela tudi v nobeni boljši hiši. Posamezna poglavja, kakor »Razvrstitev jedi pri obedih«, »Snaženje servisa in ravnanje z njim«, »Kako se mize pogrinjajo«, »Serviranje posameznih obedov«, »Slavnostna miza« in »Hotelski service« so namreč ravnotako veljavna za privatne hiše kakor za gostilne. Zlasti je

priporočati, da si knjige ne preskrbe samo vse naše boljše gostilne in v teh postrežbinah manjno osebje, marveč tudi vse naše boljše privatne hiše. V platno vezana knjiga se naroča, oziroma dobi pri »Deželni zvezi gostilničarskih združenj na Kranjskem« in pri upravništvu »Gostilničarskega Vestnika«, Ljubljana, Gradišče 7. ter stane 5 K. Pošilja se samo proti naprej plačani naročnini ali proti poštnemu povzetju. Za poštino se vračuna še 50 vin., za povzetje pa 70 vin.

Dijak se sprejme na hrano pri gospe Adlasnik v Celovcu, St. Veiterstraße 11.

Ročni tovorni voziček, nov, štirikolesen, pobarvan, se poceni proda v Celovcu, Benediktinski trg 4, pritrilčno na desno.

Dobra misel je, da se ne damo od nepreračunljivih slučajev presenetiti, ampak da smo pripravljeni! Kako lahko se nalezemo influence, bodjenja v prsih, nahuhe, nahoda ali kaj enakega. Če imamo za vsak slučaj doma priznan Fellerjev zeliščni esenc-fluid z znamko »Elza-fluid«, ki razkraja in lajša, je zlo hitro odpravljeno in se obvarujemo vseh zlih posledic. 12 steklenic Fellerjevega fluida za 5 kron franko naj bi vsak čitatelj naročil od E. V. Fellerja, Stubica, Elza trg št. 67, Hrvatsko. Ravnotako naj bi obenem naročil Fellerjeve odvajajoče kroglice z znamko »Elza-fluid«, 6 škatlic za 4 krone franko.

Proda se nova kajža

zraven tekoče vode, s sadnim vrtnom in njivo, 15 min. od farne cerkve in 20 min. od železniške postaje, zaradi boleznih pod ugodnimi pogoji. Več pove: g. Aleks. Pernat, krojaški mojster in posestnik v Dvoru, pošta Šmihel nad Pliberkom, Koroško.

Albin Novak Sinčaves, Koroško.

Tovarniška zaloga in razpošiljanje cerkvenih potrebščin, kakor: Aparat-olje za večno luč, a la Guillon stenje, steklo, kadilo, ogilje za kadilnice itd.

Za abstinate:
raznovrstne sadne soke.
Cene solidne,
postrežba točna!

Išče se

za posestvo blizu Št. Petra na Krasu zanesljiva oseba, ki se razume na kmetijstvo in mlekarstvo. Govoriti mora slovensko in nemško. Ponudbe pod »Zanesljiv« na upravništvo »Mira« št. 32.

Somišljeniki — zahtevajte v gostilnah — računске listke »Slovenske Straže«! Naročajo se v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem preč. gg. duhovnikom, posebno mil. g. proštu Gr. Einspieler, preč. g. dekanu Fr. Michl, preč. g. dekanu A. Wieser, preč. g. A. Teul, vsem ljudem, ki so prišli k pogrebu, in vsem, ki so se z daritvijo sv. maše ali v molitvi spomnili predragega mojega brata

Andreja Einspielerja

župnika v Slov. Plajberku

se s tem iskreno zahvaljujem, da ste v tako obilnem številu od daleč in blizu prihiteli mu izkazati ljubezen in zadnjo čast, da ste darovali v njegovo dušno pomoč toliko sv. maš, se ga spominjali v mnogih molitvah in po prisrčnih poslovnih besedah preč. g. A. Teula položili k zadnjemu počitku.

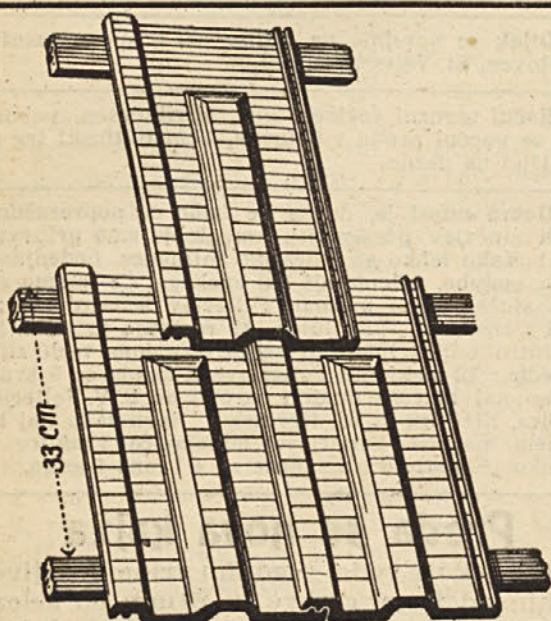
Marija Einspieler, sestra.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

❖ s poševno obrezo in priveznim nastavkom ❖

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami!
: Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti. :

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis. Spretni zastopniki se sprejmejo.

Loterijske številke.

Trst, 30. julija: 78 79 65 7 38
Dunaj, 2. avgusta: 76 32 57 47 22

Tržne cene v Celovcu

31. julija 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg		80 litrov (biren)	
	od	do	K	v
	K	v	K	v
Pšenica	22	50	23	—
Rž	19	2	20	42
Ječmen	—	—	—	—
Ajda za seme	—	—	—	—
Oves	22	68	24	10
Proso	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16
Turščica	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—
Repica (krompir)	6	60	8	—
Deteljno seme	—	—	—	—
Seno, sladko	8	20	10	—
„ kisló	6	—	8	—
Slama	4	60	6	50
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28
Smetana, 1 „	—	60	1	20
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	40
Sur. maslo (putar), 1 „	2	60	4	—
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30
„ sur. 1 „	2	—	2	20
Svinjska „ mast . . . 1 „	2	20	2	40
Jajca, 1 par	—	13	—	18
Piščeta, 1 par	2	80	3	60
Race	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	3	10

Živina	Počrez	100 kilogr.			Prignalo	Prodalo
		Živa zaklana				
		od	do	od		
v kronah						
Konji	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	90	—	1	1
„ za vožnjo	460	500	—	—	6	4
Junci	—	—	—	—	—	—
Krave	150	460	72	—	48	30
Telice	—	—	—	—	—	—
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	16	70	—	—	300	300
Ovce	—	—	—	—	—	—
Koze	—	—	—	—	—	—

Kupujte pri tvrdkah, ki in-
serirajo v „Miru“!

Lepo posestvo

20 minut od Velikoveca, zidana hiša, hlevi za konje, govedo in svinje, vsi obokani, vodovod v hiši, slamoreznica, mlatilnica in hišni mlin na vodno silo, posetve 40-42 birnov, lesa za domačo rabo, velik travnik in sadni vrt, za travnik vodovodna pravica, vse arondirano, se zavoljo družinskih razmer **proda**. — Naslov pove upravništvo „Mira“ štev. 31.

Gostilna

na lepem senčnatem kraju zunaj vasi, pol ure od železniške postaje, blizu mesta, pri cerkvi in šoli, veliko obiskovana; posestvo obstoji iz dveh poslopij in je gostilniška hiša enonadstropno zidana ter ima pivnico, posebno sobo, kuhinjo, jedilnico, plesišče, skupaj 7 sob, 2 kleti, ledenico, obokan hlev s cementnimi koriti, uta za drva, pokrito kegljišče, 16 birnov posetve, se lahko redi 2 kravi, 1 konja, 1 tele in nekaj svinj, se zaradi bolehnosti posestnika **proda dober kup** proti lahkemu plačilu ali **zamenja** za malo posestvo ali tudi **dá v najem**. Pismena oglasila na naslov: »Krcmar«, poštnoležeče Velikovec.

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovoška cesta št. 5.

Podpisana voditeljica hotela **Trabesinger** se vljudno priporoča vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta, pozimi toplo zakurjeno. V hotelu **Trabesinger** dobite vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer, prijetno slovensko družbo. V poletnem času pričakuje na kolodvoru gostov domači omnibus. Slovenski potniki in rodoljubi, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela

Alojzija Leon.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8.000.000.

Rezervni fondí okroglo K 1.000.000.—.

Denarne vloge na knjižice se obrestujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavečje.

Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Splicetu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradažu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni odpovedi po **5 %**

proti 60 dnevni odpovedi po **5 1/2 %**